

در رساله‌های امام صادق علیه السلام

المنطق

نسب اربعه

جلسه ۳۱

استاد فرخی

نسب اربعه :

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

اگر دو لفظ ، دارای دو معنای کلی مختلف و متباین باشند - یعنی مترادف نباشند - نسبت میان آن دو

معنا ، به اعتبار اشتراک و عدم اشتراک در مصداق ، عقلا از چهار صورت بیرون نخواهد بود.

۱. نسبت تساوی: در جایی است که دو معنا در همه ی مصادیق با یکدیگر مشترک باشند ، مثل اینکه

هر الف ، ب است ، و هر ب ، الف است؛ مانند: « انسان و ناطق».

۲. نسبت عموم و خصوص مطلق : در جایی است که یک مفهوم بر همه ی مصادیق مفهوم دیگر صدق

می کند، بر خلاف دیگری : هر الف ، ب است ؛ ولی هر ب ، الف نیست ، مانند: « حیوان و انسان » که

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

حیوان اعم مطلق و انسان اخص مطلق است.

۳. نسبت عموم و خصوص من وجه : در جایی است که هر یک از دو مفهوم بر بعضی از مصادیق مفهوم

دیگر صدق می کند ، و بر بعضی صدق نمی کند : بعضی از الف ، ب است ؛ و بعضی از الف ، ب نیست

؛ و بعضی از ب ، الف نیست. مانند : « انسان و سفید».

۴. نسبت تباین: و آن در جایی است که دو معنا، هیچ مصداق مشترکی ندارند : هیچ الف ، ب نیست ؛ و

هیچ ب ، الف نیست مانند : سیاه و سفید.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv